

praporščak Kriljenko, po svojem mirovnem poklicu učitelj, je zaukazal, naj se povsod ustavi ogenj. V nedeljo, dne 2. decembra, ob pol petih popoldne je rusko odposlanstvo dospelo tudi do naše bojne črte, kjer je bilo sprejeto. Pogajanja za premirje vodi na nemški strani vrhovni poveljnik maršal princ Leopold Bavarski, h kateremu je že tudi prišlo nekaj avstro-ogrskih višjih častnikov. Na ruski strani je voditelj pogajanj praporščak Kriljenko. Ruski vrhovni poveljnik Duhonin se ni hotel vdati mirovnim naklepom boljševikov ter je zbežal iz glavnega armadnega stana. Vsled tega je vodstvo vzel v roke praporščak Kriljenko, ki se je že 26. novembra obrnil do bavarskega princa Leopolda ter ga vprašal, ali je voljan takoj stopiti v pogajanja zavoljo premirja. Vrhovni poveljnik mu je odgovoril, da je pripravljen in upravičen za pogajanje z ruskim vrhovnim vodstvom. Pogajanja so se že začela. Ruski odposlanci so v ponedeljek 3. decembra opoldne dospeli na kraj, ki je bil določen za pogajanja.

Prvi žarek miru se je že pojavil na obzorju, majhen sicer, pa vendar je žarek. Naj bi mu sledili še drugi, naj bi se kmatu prikazalo ter nam zasijalo solnce miru, in sicer takega miru, ki zagotavlja resnično svobodo, neodvisnost in samostojnost vseh narodov brez zatiranja in nasilnosti, ki sta bila vzrok strahovite svetovne vojske.

Nekaj o rekvizicijah.

Namestnija je izdala za člane rekvizicijskih komisij navodilo, kako se jim je ravnati pri rekviziciji žita, fižola, krompirja in sena. Dobro je, da so tudi naši ljudje poučeni o teh navodilih in sicer zato, da se bodo vedeli braniti, če komisije segajo pri rekvizicijah predalet.

V komisiji morata biti poleg od politične oblasti določenih oseb še tudi župan ali njegov namestnik in kmetski izvedenec (cenilec), ki ga določi župan. Če pri tehanju, merjenju ali cenitvi vidi župan ali kmetski strokovnjak, da hočejo ostali člani komisije posamezne pridelke previsoko ceniti, ima pravico ugovarjati in ceniti po svoje. Naj torej župani in komisijam prideljeni strokovnjaki skušajo varovati občane pred krivičnimi predpisi.

Posestnik mora sam pokazati komisiji svoje zaloge. Brez navzočnosti posestnika ali njegovega namestnika se zalog ne sme pregledati. (Odstavek 3 omenjenega navodila.)

Važno je, da gospodar, kjer se rekvirira, pazi, da se vse natančno in ne v njegovo škodo popiše.

Za prehrano se mora pustiti do nove žetve za osebo vsega skupaj pri rekviriranju od 1. do 15. decembra 80 kg žita, 7 kg fižola ali drugih stročnic, od 16. do 31. decembra 75 kg žita in 6 kg fižola, od 1. do 15. januarja 70 kg žita in 6 kg fižola, od 16. do 31. januarja 65 kg žita in 5 kg fižola, od 1. do 15. februarja 60 kg žita in 5 kg fižola, od 16. do 28. februarja 55 kg žita in 4 kg fižola. Krompirja za oddajo komisije sedaj več ne predpisujejo, temveč samo cenijo ali pretehtajo, koliko ga je v zalogi. Predpise za oddajo razpošlje potem na podlagi komisijonelnih seznamov okrajni krompirski nadzornik. Za hrano se računa odslej za osebo do nove žetve 70 kg krompirja.

Za seme je najbolje, da pridelovalec kar sam, še predno pride komisija v hišo, loči semensko žito,

žol in krompir od ostalih zalog. Ko pride komisija, mora takoj povedati, da je dotično žito ali krompir določen za seme. Komisije imajo naročeno, naj računajo za seme te-le množine: pšenica: za nizke (rodovitne) lege 150 kg za hektar, 200 kg za srednje lege in 250 kg za visoke (suhe, slabe) lege, rži 140, 180 in 250 kg, ječmena 130, 180 in 220 kg, ajde 70, 90 in 120 kg, prosa 15, 20 in 25 kg, koruze 50, 60 in 70 kg, ovsa 150, 200 in 280 kg, fižola 50, 70 in 90 kg, konjskega boba 200, 220 in 240 kg, grašice 120, 160 in 200 kg, leče 100, 120 in 140 kg. Krompirja se mora pustiti za seme 15 do 25 met. stolov za hektar.

Za krmo mora komisija prepustiti pridelovalcu: ječmena 15% pridelane množine (če se je že poprej odračunalo seme); prosa eno petino, odračunati se mora poprej seme in koruze eno četrtino. Oves se sme krmiti samo konjem in sicer za vsakega konja 1 kg na dan, t. j.: tam kjer posluje komisija od 1. do 15. decembra 255 kg, od 16. do 31. decembra 240 kg, od 1. do 15. januarja 225 kg, od 16. do 31. jan. 210 kg, od 1. do 15. februarja 195 kg in od 16. do 28. februarja 180 kg. Za vsako žrebe, ki se še bo skotilo prihodnje mesece, se računa 50 kg ovsa. Zadnje žito se sme vse pokrmiti. Grahovice se sme 2 tretjini pridelane množine porabiti za seme in krmo, ena tretjina pa se mora oddati. Krompirja se mora računati 20% vseh zalog za krmo in 6% za pokvarjenje.

Pridelovalec naj natančno navede, koliko oseb mora prehraniti čez celo leto. Vstejejo se vse osebe, ki so stalno pri hiši na hrani in tudi dninarji, rokodelci, občinski ubožci itd. Pri dninarjih morajo komisije upoštevati ta-le ključ: Če navede posestnik, da rabi skozi celo leto 50-400 dnin, se računa to za 1 osebo pri hiši več, 400 do 800 dni 2 osebi več, 800 do 1200 dnin 3 osebe več. Če je samo do 50 dnin, se ne računa. V zapisnik se morajo vpisati tudi osebe, ki imajo pri posestvu pravico do dobave žita, moke ali krompirja (viničarji, prevžitkarji itd.)

Namestniško navodilo še dalje določa, da se vrste krompirja, n. pr. „modri krmilni krompir“, „nov Paulsenov modri ali beli debeli krompir“, „profesor Wolmanov krompir“, ali krompir „Up-to-date“ itd., ne sme drugače uporabiti nego za seme. Tak priznani semenski krompir se torej mora popolnoma pustiti za seme in se mora kmetu od drugih vrst odračunati za hrano in krmo.

Pridelovalec naj tudi pazi, da v slučaju, če so njegove zaloge žita, fižola ali krompirja tako male, da ne bo izhajal z njimi do nove žetve, komisija vse v zapisnik: „Ima zalog za prehrano svoje družine samo do...“ To je važno raditega, ker se mora dotični družini po pretoku tega časa dati krušne karte.

Na vsak način pa mora posestnik zahtevati, da se pri rekviriranju vpoštevajo le samo tiste množine žita, fižola in krompirja, ki ga posestnik ob času rekvizicije res dejanski poseduje, in ne tiste množine, ki so jih izračunali uradniki na podlagi večinoma napačnih žetvenih popisov. Nikjer tudi ni predpisano, da bi moral pridelovalec predpisane množine pridelkov takoj oddati. Vsakdo se še naj naknadno prepriča, ali ni bil predpis napačen. Vsakdo si še naj na podlagi današnjih podatkov izračuna, koliko mu je treba oddati. Če so mu predpisali prevelike množine, naj takoj pri komisiji ugovarja, ali pa se naj pritoži na o. kr. okrajno glavarstvo.

Komisijam je tudi naročeno, da morajo postopati uljudno in prizanesljivo.

Katehumen se je voljno uklonil in od tega dne dalje je klečal pri jutranji in večerni molitvi in v nedeljah med sv. mašo pred durmi kapele.

Kmalu potem je bil poklican tamošnji katehist od gosposke bližnjega kraja pred okrožno sodišče. Dolžili so ga, da je izruval malikovalsko drevo, in da je povzročil s svojimi pridigami med domačini velike nemire.

Misijonar se je zavzel za zatočenca. Vsled tega je ukazal okrajni komisar, da se sodba odloži in je poslal domov vse poglavarje, ki so prišli v velikem številu k obravnavi. Hoteli so izposlovati, da se katehist izžene. — Predno se je pater zavzel za katehista, ga je dal poklicati k sebi, da bi od njega samega zvedel, če je res on izrval fetiško drevo. Ta pa je na vprašanje samo odkimal z glavo. „Kdo pa je potem izrval drevo?“ Nobenega odgovora. Pater je zdaj zaporedoma našteval vse kristjane, o katerih je mislil, da so mogoče to storili, pa pri nobenem ni katehist pritrilno odgovoril. Ker katehist sam ni hotel imenovati storilca, mu je pater slednjič resno zapovedal, da stvar pojasni. Katehist tedaj odgovori: „Oče, ti si nas učil, da so vice, kjer bomo morali pretrpeti kazni za svoje grehe. Učil si nas, da si moremo ta kazni okrajšati, če v življenju kaj storimo, da zadostimo zanje. Tako, zdaj veš, kdo je izruval drevo.“

Četudi je bil pater vaju na čisto nenavaden način mišljenja in govorjenja domačinov, vendar ni mogel doumeti pomena teh besedi in je to priznal. Katehist se je pomilovalno nasmehnil, češ, v starosti pač popusti spomin, potem pa je začel brez vsakega

Pomanjkanje mleka.

(Iz peresa pohorskega kmeta.)

Dne 28. novembra je bil od o. kr. okrajnega glavarstva sklican shod v Ruše zaradi oddaje mleka v mesto Maribor. Zbrali so se župani in zastopniki iz 16 občin (Enaki shodi so se vršili tudi v St. Ilju, v Račah, v Slov. Bistrici, v Mariboru in v St. Lenartu.) Poročevalec okrajnega glavarstva nam je opisal bedo, ki jo trpijo mestni prebivalci, posebno otroci, ranjenci in stari ljudje vsled pomanjkanja mleka. Svetoval je, kako bi se naj uredilo nabiranje in pošiljanje mleka v mesto; naznanil nam je tudi grožnje in kazni, če ne bi hoteli ubogati, kar zahtevajo oblasti. Po njegovem govoru se oglasi smolniški župan g. Glaser in v kratkih besedah pove, da prebivalci Dravske doline radi damo vse, kar se zahteva od nas, česar pa nimamo, tudi dati ne moremo.

Nato povzame besedo ruški župan, g. nadučitelj Lasbajer, in v daljšem govoru temeljito dokaže, da o kakem nabiranju mleka v naših hribovitih planinskih občinah sploh govora ni. Prvič imamo le kmaj tretjino krav, kar se jih imel v mirnih časih; drugič imajo krave vsled pomanjkanja krme i-tak manje mleka, in tretjič bi se ne moglo dobiti tu človeka, ki bi hotel prevzeti nabiranje mleka. Če bi se mu plačalo od nabrane množine mleka, bi njegov zaslužek še toliko ne znašal, kolikor bi si po teh slabih potih raztrgal čevljev; ako bi se mu pa plačala dnina, kakor drugim delavcem, bi nabiralčev plačilo presegalo vrednost nabranega mleka. Govornik povdarja domoljubno zavest prebivalstva Dravske doline in Pohorja, ki rado obilno prispeva za vsak dobrodelni namen, dati pa ne more tega, kar ima samo le za največjo domačo potrebo, mnogokrat pa še za to ne.

Vsi navzoči smo bili g. govorniku za njegov tehten, jedrat in popolnoma resničen obrambni govor iz srca hvaležni. Po daljši razpravi je smolniški župan zborovanje zaključil in prosil poročevalca o. kr. okrajnega glavarstva, naj naše težnje in za preke glede nabiranja mleka upošteva in to na pristojnem mestu naznani.

Z ozirom na poročevalčev govor dostavljam nekaj besed. Na Gornjem in Srednjem Stajerskem se se kmetje baje tudi branili oddajati mleko v mesto, češ, da ga nimajo nič odveč; ko pa je bil eden kmetov prav občutno kaznovan, so imeli naenkrat vsi zadosti mleka za oddati, tako, da se ga zdaj pripelje vsaki dan veliko tisoč litrov v Gradec. Na Gornjem in Srednjem Stajerskem je to kaj lahko mogoče. Letam so si kmetje tekem let s pomočjo in podporami deželne vlade živinorejo izdatno zboljšali in s tem zvišali množino mleka. Vrh tega se živina, posebne dobre mlekarice, v nemškem delu dežele ne rekvirirajo tako brezobzirno kakor pri nas. Tudi krme se Gornještajercem pusti v zadostni množini; pri nas se pa vzame ponekod toliko, kolikor se najde. Pač je, kakor v Avstriji sploh, dvojna mera. Kadar se kaj deli, se meri Slovanom z metrom, Nemcem s sežnjem; pri odzemanju se pa Slovanom meri s sežnjem in Nemcem z metrom. Posebno na Stajerskem je to intabulirana pravica, da sije iz Gradca na naše Nemce toplo solnce Claryjeve dobrotljivosti, na Slovence pa sveti samo hladni mesec preziranja. Zatorej si naj občutno pomanjkanje mleka za mariborske prebivalce v obilni meri zapišeta štajerska deželna vlada in deželni odbor na svoj račun. Nekoliko pa si naj gotove mariborske „dame“ in gospoda pokliče v spomin tiste zlate čase, ko so iz golega sovraštva do slovenskega kmeta-trpina ubogim kme-

žične praznike vojnega leta 1915 in nazdravljaj novemu letu 1916.

Ko sem se vrnil nazaj na bojišče, so nas odposlali proč od Dnjestra v Bukovino ob rusko mejo v krvavo-ljuti bobneči ogenj.

Zadoščenje.

Nek misijonar pripoveduje sledeči zanimiv dogodek, ki velikodušnim dobrotnikom afriških misijonar znova dokazuje, da je vzdrževanje katehistov — domačinov-veduhovnikov, ki poučujejo verske resnice, kot so v katehizmu — silno važna stvar; kajti delo teh pomožnih misijonarjev je rodilo že najlepše vspehe za cerkev in za nebasa.

Na misijonski postaji, ki jo oskrbuje domači katehist, je bil poklican mlad katehumen (pagan, ki se pripravljva na sv. krst) kot pričca k sodnijski obravnavi. Vsiljivo prigovarjanje strank in sodnikov ga je premotilo in zmedlo, da je potrdil resničnost svojih izpovedi na malikovalskem kamenu. Mladi pagan si očitno ni bil v svesti, da je storil kaj hudega. Kajti nekaj dni pozneje je pripovedoval patru črkrito in brez strahu, kako se je vršila sodnijska obravnavna.

Misijonar je porabil priliko, da je poučil in posvaril njega in ostale katehumente. Predočil je krivicu kaznivost njegovega dejanja in da bi svarilo še naredilo večji utis, mu je naložil za pokoro, da mora nekaj časa ostajati med sv. mašo pred cerkvenimi vrati.

nadaljnega vprašanja: Pred tedni si obsodil P.-a, da mora stati pred cerkvenimi vrati, ker je pred sodiščem prestopil božjo zapoved. Od tedaj mu misel na njegov prestop ni dala miru. Ko so torej malikovalci vsadili pri kapeli fetiško drevo, je sklenil, da nekaj stori v zadostilo za svoje dejanje in da pokaže svoje kesanje. Sklenil je, da poseka tisto drevo, tudi, če ga to spravi v ječo. Zgodaj zjutraj se je napravil in vzel svoje orodje, da v miru brez ovire izvrši svoje delo, ki je v očeh paganskih zamorcev — največji zločin. To se mu je tudi izvrstno posrečilo. Nihče ga ni opazil, samo trije vemo za njegovo dejanje in mi ga ne bomo izdali. Pokrajinski poglavar ne sumi brez vzroka, da sem jaz to storil.

Torej ne katehist, temveč učeneo, katehumen, njegov skesani spokornec, je izvršil dejanje. Patra je to jako ganilo in je seveda ohranil skrivnost zase. Da pa ne bi vzbudilo nikakega suma, spokornec ni takoj oprostil njegove kazni, temveč je dovolil še le čez en teden, da sme v cerkvi prisostovati sv. maši.

Upajmo, da postane zvest, goreč kristjan, upajmo pa tudi, da katehist, ki, kot smo tu videli, ni varen pred sovražnostmi svojih paganskih rojakov, vstraja na svojem težavnem pa tudi zaslužnem mestu. Oba bodeta enkrat na sodni dan še bolj jasno in hvaležno spoznala, da se imata zahvaliti požrtvovalnosti in velikodušnosti svojih evropskih dobrotnikov, da sta bila poklicana k luči prave vere.

Natančnejša poročila o črnih katehistih priušša „Odmev iz Afrike“, letno K 1.50, Ljubljana, Prešš škofijo 8.